

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з розгляду та захисту дисертації
на здобуття ступеня доктора філософії,
доктору наук з державного управління,
професору, професору кафедри державного
управління і місцевого самоврядування
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»
Ірині Іванівні ХОЖИЛО

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора
Бобровської Олени Юріївни на дисертаційне дослідження
Приймачова Андрія Едуардовича на тему: «Трансформація пріоритетів
державної соціальної політики в Україні в умовах війни та повоєнного
відновлення», подане до захисту у разову спеціалізовану вчену раду
Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»
на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»**

Ступінь актуальності обраної теми дослідження. Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена безпрецедентними викликами, які постали перед системою державної соціальної політики України в умовах повномасштабної війни та необхідності повоєнного відновлення держави. Воєнні дії спричинили масштабні соціально-економічні трансформації, суттєве зростання кількості соціально вразливих груп населення, руйнування соціальної інфраструктури, посилення демографічних проблем та зростання навантаження на систему соціального захисту. За таких умов особливої ваги набуває необхідність переосмислення ролі державної соціальної політики, визначення нових пріоритетів її реалізації та пошуку ефективних механізмів адаптації системи публічного управління до кризових викликів.

Наукова цінність дослідження також визначається тим, що традиційні моделі соціального забезпечення виявилися недостатньо ефективними в умовах воєнного стану, що обумовлює потребу у формуванні нової трансформаційної моделі соціальної політики, орієнтованої на підвищення соціальної стійкості, забезпечення соціальної безпеки, розвиток сервісно-орієнтованого підходу та впровадження сучасних цифрових механізмів надання соціальних послуг.

Важливого значення тема набуває і в контексті повоєнного відновлення України, оскільки соціальна політика стає одним із ключових інструментів

відновлення людського потенціалу, забезпечення соціальної згуртованості суспільства, реінтеграції внутрішньо переміщених осіб та ветеранів війни, а також формування передумов сталого розвитку держави.

Отже, обрана тема є своєчасною, суспільно значущою та має важливе теоретичне і практичне значення для розвитку науки публічного управління та вдосконалення державної соціальної політики України в умовах війни та повоєнного відновлення.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Для розв'язання окресленого наукового завдання у дисертації коректно визначено об'єкт і предмет дослідження (стор. 24), його мету (стор. 23). Здобувачем поступово вирішено низку завдань за відповідною структурно-логічною схемою дослідження, що сприяло реалізації поставленої мети. Логіка викладання матеріалу корелюється з предметом дослідження і обраними методами дослідження. Це дозволило здобувачу сформувати підґрунтя з наукових підходів і концепцій, які лягли в основу його наукових розвідок. Для дисертації характерна системність та ясність викладення матеріалу, вміння виділити суттєві моменти, чітка їх аргументація. Висновки дисертаційної роботи цілком обґрунтовані, коректні та випливають з викладеного матеріалу.

Належний ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність забезпечені, зокрема, використанням широкої джерельної бази за темою дисертації, список використаної літератури налічує 296 найменувань (стор. 256–286).

Зазначене дозволяє констатувати, що отримані А. Е. Приймаховим в ході роботи над дисертацією наукові результати є всебічно обґрунтованими та достовірними, а також такими, що мають наукову новизну. Автором уперше обґрунтовано концептуальний підхід до розуміння трансформації соціальної політики України як процесу формування кризово-адаптивної моделі соціального захисту, що поєднує традиційні інструменти соціального забезпечення з новими механізмами управління соціальними ризиками, зокрема цифровізацією соціальних послуг, розширенням адресної соціальної підтримки та інтеграцією міжнародних програм допомоги; яка спрямована на формування ефективної системи управління соціальною сферою, здатної забезпечити підвищення соціальної безпеки, зміцнення суспільної згуртованості та створення передумов сталого розвитку України в умовах повоєнної трансформації.

Особливої уваги заслуговують систематизація нормативно-правових актів, що регулюють функціонування соціальної політики України у період

воєнного стану та запропоновані підходи до адаптації міжнародного досвіду формування трансформаційної соціальної політики, з урахуванням особливостей функціонування системи публічного управління України та специфіки воєнних і післявоєнних викликів.

Не менш цікавими є наукове обґрунтування ролі нормативно-правового регулювання як ключового інструменту адаптації соціальної політики до умов воєнних криз; теоретичні положення щодо еволюції та сучасних концепцій розвитку соціальної політики, зокрема у контексті переходу від традиційної моделі соціального захисту до парадигми трансформаційної соціальної політики. Зосередження наукової зацікавленості на даному аспекті в ході дослідження дозволило автору розглянути трактування трансформаційної СП як системного процесу, що інтегрує принципи соціальної справедливості, рівності, участі, розширення можливостей та екологічної сталості. Наукову новизну становила концептуалізація взаємозв'язку між цими принципами як цілісної аналітичної рамки, що дозволяє оцінювати ефективність СП не лише за економічними, але й за соціально-інституційними критеріями.

Автором досліджено методичні підходи до формування стратегічних напрямів удосконалення соціальної політики України у контексті післявоєнного відновлення, орієнтовані на забезпечення соціальної згуртованості, відновлення людського потенціалу та зміцнення соціальної безпеки держави, зокрема запропоновано методичний підхід до оцінювання трансформації соціальної політики в умовах воєнних криз на основі інтегрального індексу соціальної стійкості.

Запорукою отриманої наукової новизни, як видається, є повнота дослідження проблеми та вдало обраний методичний інструментарій, що є важливою складовою дійсних наукових пошуків.

Повнота викладення основних положень дисертації в опублікованих наукових працях. Загальні результати дисертації та її основні ідеї, теоретичні положення, рекомендації та висновки опубліковано в чотирьох статтях у наукових фахових виданнях України, розділі у колективній монографії, статті у зарубіжному виданні, п'яти тезах за матеріалами науково-практичних конференцій/круглих столів, що свідчить про висвітлення основних результатів дослідження у відкритих джерелах.

Детальний аналіз представленого рукопису дисертації та наукових публікацій дає підстави констатувати ідентичність публікацій і основних положень дисертації.

Значення роботи для науки, практики та суспільства. Наукове та практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання розроблених у дисертації теоретичних положень, методичних підходів та практичних рекомендацій для вдосконалення державної соціальної політики України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Запропоновані у дисертації наукові підходи, концептуальна модель трансформації пріоритетів соціальної політики та методичні рекомендації щодо удосконалення механізмів її реалізації можуть сприяти підвищенню ефективності публічного управління соціальною сферою, посиленню соціальної стійкості суспільства та формуванню сучасної моделі державної соціальної політики України в умовах воєнних викликів та післявоєнного відновлення.

Теоретична цінність дисертаційного дослідження полягає в розвитку теоретико-методологічної основи подальших наукових досліджень у галузі публічного управління, соціальної політики та соціального захисту населення.

Результати дослідження можуть бути також використані при викладанні дисциплін у закладах вищої освіти, зокрема «Публічне управління та адміністрування», «Соціальна політика», «Державне управління соціальною сферою» і при підготовці навчально-методичних матеріалів, підручників і навчальних посібників. Отримані результати вже впроваджено в процес підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (довідка про впровадження від 25.02.2026 № 12-22/07).

Практичне значення отриманих результатів є високим та багатоаспектним. Результати дослідження мають безпосереднє практичне значення та можуть бути використані центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, агентствами регіонального розвитку, університетами та іншими стейкхолдерами:

- під час формування та реалізації державної соціальної політики, розроблення стратегічних документів у сфері соціального захисту населення, удосконалення механізмів соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб, ветеранів війни, осіб з інвалідністю та інших соціально вразливих груп населення;

- для підвищення ефективності управління соціальною сферою на місцевому рівні, удосконалення механізмів надання соціальних послуг у територіальних громадах, формування місцевих програм соціальної підтримки населення та розвитку соціальної інфраструктури;

- під час підготовки пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної політики та соціального захисту населення в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення.

Отримані результати впроваджено в практичну діяльність органів державної влади, зокрема, результати дисертаційного дослідження впроваджено у діяльність департаменту соціального захисту Дніпропетровської військово-цивільної адміністрації, Павлоградської міської ради під час реалізації заходів у сфері соціального захисту (довідка про впровадження від 01.04.2026 № 74).

Таким чином, теоретична та практична цінність дисертаційного дослідження є безсумнівною, а отримані результати мають значний потенціал для широкого застосування в процесах вдосконалення державної соціальної політики України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Аналіз змісту дисертаційного дослідження Приймачова А.Е. дає підстави стверджувати про оригінальність в частині формулювання мети, об'єкта, предмета, завдань, положень новизни, висновків до розділів, загальних висновків. Зміст анотації відтворює інформацію про методологію дослідження, способи аргументації положень, основні ідеї тексту дисертації, що викладені стисло. Анотація не містить інформації, яка була б відсутньою в дисертації. Виклад матеріалу подається обґрунтовано, розділи дисертації пов'язані між собою, висновки і пропозиції впливають зі змісту, мети та завдань дисертації. Авторські положення і наукові розробки, пропозиції та рекомендації, наведені в роботі деталізовані дисертантом. Робота написана державною мовою із дотриманням наукового стилю та використанням у дослідженні спеціальної термінології.

Таким чином, тема дослідження, його мета, предмет і об'єкт, перелік поставлених та вирішених завдань, положення наукової новизни, запропоновані автором загальні висновки відповідають чинним нормативним вимогам до наукових робіт такого рівня, а саме до встановлених Вимог до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31 травня 2019 р.).

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. За результатами ґрунтовного вивчення рукопису дисертаційної роботи та опублікованих Приймачовим А.Е. наукових праць, а також аналізу звіту щодо перевірки тексту рукопису на наявність плагіату (текстових запозичень), порушень академічної доброчесності не було встановлено.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Загалом дисертаційне дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні,

проте як і будь-яка наукова робота має деякі дискусійні положення, що потребують більш детального аналізу чи пов'язано з авторським підходом до досліджуваних проблем. У зв'язку з цим, є необхідність зробити певні уточнення та рекомендації з метою подальшого удосконалення напрацьованого матеріалу, а саме:

1. У першому розділі трансформаційна соціальна політика характеризується як системний процес, що інтегрує принципи соціальної справедливості, рівності, участі, розширення можливостей та екологічної стабільності. Проте в третьому розділі, де розробляються конкретні управлінські алгоритми, принцип екологічної стабільності фактично зникає із поля зору – механізми його реалізації не пропонуються.

2. Одним із ключових висновків підрозділі 3.1 є теза про гостру нестачу адміністративної сприятливості на рівнях реалізації соціальної політики. Водночас у підрозділі 3.3 запропоновані управлінські алгоритми, які передбачають складну міжрівневу координацію, функціонування цифрових реєстрів і системний соціальний аудит. Виникає закономірне питання: чи діють ці алгоритми автономно, чи після їх реалізації потрібна саме ця ефективність, дефіцит якої зафіксовано як системну проблему?

3. Позитивно оцінюючи запропонований інтегральний індекс соціальної стійкості, варто зазначити, що в роботі недостатньо конкретизовано методикку визначення вагових коефіцієнтів окремих показників цього індексу.

4. У дисертації обґрунтовано важливість соціальної згуртованості як складової трансформаційної соціальної політики, проте недостатньо уваги приділено питанням соціальної інтеграції ветеранів війни та членів їхніх сімей як окремого напрямку державної соціальної політики.

5. У дисертації переконливо обґрунтовано роль цифровізації соціальної сфери, однак недостатньо розкрито питання кібербезпеки та захисту персональних даних у процесі цифрової трансформації системи соціального захисту.

Втім, висловлені зауваження та пропозиції не знижують наукової цінності дослідження, виконаного на високому рівні, та дають всі підстави для його позитивного оцінювання.

Загальний висновок. Вивчення тексту роботи і публікацій автора надають підстави для висновку, що дисертаційна робота Приймачова Андрія Едуардовича на тему: «Трансформація пріоритетів державної соціальної політики в Україні в умовах війни та повоєнного відновлення» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням. За своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованості, наукової та практичної цінності здобутих результатів дисертація відповідає галузі знань 28 «Публічне управління та

адміністрування» та спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», вимогам нової редакції Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 р. № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» (зі змінами) та вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), відповідно її автор – Приймачов Андрій Едуардович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент,

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри економіки
та економічної безпеки

Університету митної справи та фінансів О. Ю. БОБРОВСЬКА

Підпис О. Ю. Бобровської засвідчую:

Учений секретар Університету
митної справи та фінансів

T. B. Koryagina